

Miksi pieniä kouluja puolustetaan? - näkökulmia keskusteluun.

Koululaisten kannalta

- Pieni koulu voi olla hyvä oppimisympäristö. Kokemusten mukaan lapset sopeutuvat erittäin hyvin yhdysluokkaopetukseen, vaikka samassa huoneessa opiskellaan eri asioita. Tämä koskee erityisesti nuorimpia koululaisia, hieman vanhempina lapset voivat jo kaivata ”isompia ympyröitä”.
- Suomalaisten koulujen hyvä menestys kansainvälisissä Pisa-vertailuissa perustuu paljolti siihen, että meillä huolehditaan kaikista – myös heikoista – oppilaista. Toteutuuko tämä periaate jatkossa, jos lähikoulut lopetetaan ja koulumatkat pitenevät?
- Eri maissa tehtyjen vertailujen mukaan oppilaiden saavutukset ja pärjääminen myöhemmin opiskelussa on parempi pienten koulujen oppilaille. Ratkaiseva on koulun koko eikä luokkaryhmien koko (Pienkouluraportti, Suomen kylätoiminta ry 2008).
- Opetuksen laatu on hyvä pienissä kouluissa. Isossa koulussa voi olla laajemmat valinnanmahdollisuudet, mutta pienempi koulu on joustavampi.
- Antero Malinin väitöskirja (Jyväskylä 2005) perustuu laajaan Pisa-tutkimukseen. Väitöskirjan mukaan lukutaito opitaan yhtä hyvin pienessä kuin isossa koulussa.
- Suomessa peruskoululaisten kokemukset omista vaikuttamismahdollisuuksistaan ovat kansainvälisessä vertailussa vaatimattomat, maamme sijoittui sijalle 20, kun tutkimuksessa oli mukana 28 maata. Pienissä kouluissa on suoria vaikuttamismahdollisuuksia, ja tämä edesauttaa koulussa viihtymistä.
- Oppilaiden sitoutumisen on todettu olevan parempi pienemmissä yksiköissä. Yhteisöllisyys pienissä kouluissa ehkäisee syrjäytymistä.
- Opettajien työolosuhteet ovat pienissä kouluissa parempia kuin isoissa. Kyselyjen mukaan opettajat suhtautuvat myönteisemmin koulun johtoon ja työmoraali on parempi pienissä kouluissa. Tälläkin on todettu olevan yhteyttä oppilaiden parempaan menestymiseen.
- Koulun fyysisellä ympäristöllä on suuri merkitys kouluviihtyvyydelle. Pohjoismaisissa tutkimuksissa on nostettu esille maaseutu-ympäristön etuja koulutyön kannalta.
- Kyläkoulutkin kehittyvät ja pysyvät ajan hermolla!

Kylien ja lähipalvelujen kannalta

- Vanhempien ja paikallisyhteisön osallistuminen koulutyöhön on paljon laajempaa pienissä kouluissa. Tällä on todettu olevan suuri merkitys oppilaiden menestymiseen.
- Turvallisuus ja järjestys on parempi pienissä kouluissa, väkivaltaista käyttäytymistä on selvästi enemmän isoissa kouluissa.
- Kylä jossa on kyläkoulu, vetää lapsiperheitä. Ne kylät, joista on lakkautettu koulu, tulevat olemaan erilaisia – eläkeläiset voivat niissä viihtyä, mutta lapsiperheitä sinne on turha yrittää saada muuttamaan. Ilman nuoria perheitä muiden palvelujen ylläpito kärsii.
- Kyläkoulut ovat kyläläisten tapaamispaikkoja, ja niistä voi kehittää monipalvelukeskuksia.
- On kuntia, joissa kyläkoulut ovat tärkeä osa kunnan kehittämisstrategiaa. Hyviä esimerkkejä on siitakin, että keskustan oppilaille on tarjottu mahdollisuus käydä kyläkouluissa sekä parikouluista ja muista luovista ratkaisuista. Esimerkkejä tästä on Luviolla, Oulaisissa, Virroilla ja Ikaalisissa.

Kuntatalouden kannalta

- Oppilasennusteet ovat vain ennusteita, tilanne voi muuttua nopeastikin. Kyläkoulut antavat joustovaraa jos lapsimäärä kasvaa.
- Koulukustannusten vertailut ovat aina epävarmoja. Koulun lakkauttamisen säästöt usein yliarvioidaan. Unohdetaan esimerkiksi seuraavia kulueriä:
 - Oppilaiden kuljetuskustannukset nousevat. Jos matkustusajat halutaan pitää kohtuullisina, kuljetukset vaativat useita autoja.
 - Toisen koulun luokkatiloihin ja keittiöön voidaan joutua tekemään investointeja.
 - Opetus- ja keittiöhenkilökuntaa joudutaan palkkaamaan lisää.
 - Valtionapuja menetetään, jos oppilaita siirtyy naapurikunnan kouluihin. Vanhemmilla on mahdollisuus valita koulua. (Sinänsä kuntarajojen yli tapahtuva yhteistyö on hyvä asia).
 - Lisääntyvät sosiaaliset ongelmat. Osa lapsista saattaa syrjäytyä isossa koulussa ja vieraassa ympäristössä.
- Vaikutukset kunnan verotuloihin voi olla paljon suurempi kuin lakkauttamisesta saatu säästö: opettajavirkoja jää pois ja perheitä muuttaa pois.
- Kunnan hyvä kehitys on riippuvainen kylien hyvästä kehityksestä.

Kansantalouden kannalta

- Kuuluisa kansantaloustieteilijä ja mm. Helsingin Wider-instituutin yksi perustajista Stephen Marglin korosti äskeisessä luennossaan Helsingissä yhteisöllisyyden merkitystä ja syytti nykyisiä kehittämisoppeja siitä, että ne rapauttavat talouden perustan eli paikallisen yhteisöllisyyden. Samoja teemoja hän käsittelee kirjassaan Dismal Science.
- Viihtyykö luovuus ja innovaatiot paremmin kaupungissa vai maalla? Voisiko ajatella, että suomalainen luovuus lähtee siitä, että meillä on sekä hyvinvoivat kaupungit että hyvinvoiva maaseutu?

Päätöksenteon kannalta

- Yksittäinen kylä jää aina vähemmistöön päätöksenteossa, demokratia on enemmistön diktatuuria. Siksi voimme luottaa vain päättäjien avarakatseisuuteen.
- Kunta on kyliensä summa: hyvä kehityskierre kylissä nostaa myös kuntaa.

Henrik Hausen, puh. 0400-992 699, sähköposti: henhaus@gmail.com